

פרולוג

הבית המסתורי

שום דבר בשכונה הרגילה עם עצי הצפצפה הרגילים, הגינה הציבורית העמוסה הרגילה, והמכולת של ביז'ו, לא גרם לאימי שהזדמן למקום, לחשוב שיש בה משהו מוזר, לא כל שכן מסתורי. אבל התושבים ידעו והכירו את הבית המסתורי.

זה היה בית רגיל ביותר. אחת מתריסר הדירות שיצרו בניין ממוצע במרכז השכונה: קומה ראשונה, שגבלה בחצר, דומה לכל הדירות בקומות הראשונות הגובלות בחצר - האחרות.

אבל, תריסיה של הדירה מוגפים היו כולם, ובמרפסת שלטה עזובה. זאת לא הייתה דירה ריקה. גרה שם משפחה. ולמרות שלא היה שלט על הדלת, היו כאלו שידעו ששם המשפחה הוא מנדלסון. הם לא יצאו ובאו הרבה. אבל כשיצאו ובאו לא נטו ליצור שום קשרים, וכשפנו אליהם היו עונים בנימוס אך בריחוק.

הם נראו רגיל ממש: אבא עם חליפה וכובע, (הוא היה יוצא מהבית ב-6:00 בבוקר, וחוזר עם רדת יום. כנראה התפלל במקומות אחרים. בשבתות וחגים היה נצפה לעיתים בבית הכנסת השכונתי, אבל גם אז, כפה על עצמו בידוד מוחלט). אמא חביבה עם פאה או מטפחת, תאומות עם זנב סוס שלמדו בעיר אחרת, ולא יצאו מהבית אחר הצהריים לשחק עם ילדות השכונה האחרות.

לא הרבה העזו להתקרב לבית לשוטט ולבדוק, ההרפתקנים וקוראי ספרי הבלשים שמבין הילדים, היו מחליטים מדי פעם לגלות את פשר הגפת התריסים, ואת אי החברותיות של האנשים ומנסים לפתור את התעלומה.

האמיצים היו דופקים על דלת הבית, ואם אומץ ליבם עמד להם לטווח ארוך, היו מחכים בסבלנות עד שאחד מבני הבית פתח את הדלת כדי סדק ושאל מה אפשר לעזור.

או אז היו נמלטים כל עוד נפשם בהם.

אבל רוב הילדים ברחו עוד לפני...

מה שהוסיף נופך ענק למסתוריות המדוברת היו זעקות השבר.

זה לא היה קורה הרבה. אבל קרה בהחלט. מדי כמה שבועות היו נשמעים מהבית המוגף זעקות רמות. לא היו אלו קריאות של מריבה ולא של קריאה לעזרה, אלא זעקות מיואשות, כמו חיה פצועה.

"אולי", אמר ילד אחד פיקח עיניים בשם מוטי לחברו, "הם מחזיקים איזה בעל חיים בבית?"

"איזה בעל חיים משמיע קולות כאלה?" תמה יוסי, פיקח לא פחות.

"איזה כאלה?" שאל.

"כאלה, כמו בן אדם מיואש מאוד", בירר מוטי את המילים שלו בקפידה. אם כי היה חסר ביטחון בעצמו.

הוא לא ידע כמה הוא צדק.

כך או כך, התעלומה נשארה בעינה משך שנים ארוכות, ואיש לא ידע אל נכון מה פשרה.

התאומות המתוקות כבר גדלו ועלו לכיתה ו'. ההורים המשיכו לצאת ולבוא במידה ובמשורה ולא להתערבב.

מוטי ויוסי, שני הבלשים הקטנים, המשיכו לפקוח עין למקרה שמשהו יתפתח.

ערב קיצי וניחוחי אחד, בשנת תשמ"ב, הגיע לשכונה אברך צעיר בעל חזות של חסיד גור, פסע ישירות אל הבית המסתורי ופשוט הקיש על הדלת.

"מענין מי זה...?" פלט מוטי הבלש - עדיין בפוטנציה.

"בוא נעקוב אחריו", אמר יוסי.

החסיד דפק על דלת משפחת מנדלסון והמתין בסבלנות.

דקות ארוכות חלפו, הוא לא התייash והמשיך לנקוש.
 לבסוף, נפתחה הדלת כדי סדק צר מאוד.
 שני הילדים שעקבו אחרי האיש ראו זוג עיניים נוצצות באפילת חדר
 המדרגות.

"כן?" זו הייתה האמא. "איך אפשר לעזור לך?"

"באתי לשוחח איתכם, ההורים".

"באיזה עניין?" האישה פתחה עוד מעט את הדלת וכעת הצטרפה אל
 זוג העיניים דמות של אישה בחלוק ובמטפחת.

"בעניין הילד, גדי", אמר האיש. היה לו קול יציב, אבל הוא לא דיבר
 בקול, ולא היה מפחיד כלל.

ובכל זאת, נראתה האמא כאילו היא עומדת להתעלף.

"בעלי..." אמרה לבסוף. "גיע עוד מעט..."

קולה רעד. "בינתיים, אתה יכול לחכות בחוץ".

מוטי ויוסי התבוננו זה בזה בהתרגשות.

'גדי הילד??'

'יש ילד בבית הזה?'

הם הלכו מעט אחורנית, משימים עצמם כמשחקים ברחבת הבניין. אבל
 נראה היה כאילו זה לא נצרך. החסיד, שיצא לרחבה להמתין לאדון מנדלסון,
 היה שקוע בשרעפיו ונראה ממוקד מטרה עד מאוד.

דקות מספר חלפו ונשמע מנוע מכונית.

אדון מנדלסון הגיע הביתה.

"שלום!" ניגש החסיד לקראתו ולחץ את ידו בחמימות. "שמי דוב לוי,
 והייתי רוצה מאוד לשוחח איתך ועם רעייתך בנושא חשוב מאוד מאוד!"

מנדלסון נראה מבולבל מעט.

"במה מדובר?" נעצר ושאל.

"אם תואיל להזמין אותי להיכנס לביתך, אסביר לך הכל", אמר הרב לוי.
 מסמן בראשו אל מוטי ויוסי, הילדים ששכחו לעשות עצמם כמשחקים...

"כן! כן!" אמר מנדלסון, והחל מתקדם לכיוון הבית. "בסדר, בוא, היכנס".
מוטי ויוסי התבוננו בצער איך שני הגברים נכנסים אל הבית, ולוקחים
איתם את פתרון התעלומה.

*

הם נכנסו אל הבית, בניגוד לעזובה ששלטה מאחורי המרפסת המוגפת
תדיר, היה הבית חמים ומזמין, גברת מנדלסון הגישה כוסות קפה ועוגת
שזיפים ועיניה הוצפו בדמעות. כל כך הרבה זמן לא הרשו לעצמם לארח
מישהו!

"אני יודע..." פתח הרב לוי ואמר. במילים אלו. "אני יודע..."

והמשיך, "אני כל כך מצטער שאתם חושבים שאתם אמורים לחיות ככה,
אבל זה לא נכון. אני רוצה להציע לכם משהו חדש, ייחודי, נפלא!"
הוא לגם מכוס התה והתרומם.

"בואו!" הוא אמר להם. "תראו לי את בנכם המתוק, את גדי".

ההורים החליפו מבטים. כל כך הרבה היה שם: הסכמה (הוא באמת בנם
והוא באמת מתוק, ומסכן!), תמיהה (אבל איך זה יכול להיות שהאיש הזה,
שלא מכיר אותו וחייב לאהוב, כמו שהם, קורא לילד מפגר 'מתוק?'), כאב
(רק הם ידעו כמה הילד הזה סבל מכך שהוחבא וכמעט לא ראה אור יום)
וגם חשש. אותו חשש אין סופי, שהדריך את חייהם מאז נולד.

ואולם, משהו באיש שידר ביטחון, עוצמה וגם - עוד משהו חסר הגדרה
שלא ניתן לסרב לו.

"אני מכיר את תופעת ילדי המרפסות", אמר להם, כשהובילו אותו אל
החדר ששימש את גדי להתחבא ובעצם לחיות בו, "אני גם יודע שאתם
אוהבים אותו ומתכוונים לטובה, אולם... יש לי בשורה ענקית בשבילכם!"

הם פתחו את הדלת. בחדר הענק, הסגור והממוזג, ישב על כיסא קטן
ילד כבן שמונה שנים. חזותו מטופחת למשעי ואולם פניו יוצאות דופן
בצורה מובהקת. הוא היה עסוק בציור או מדויק יותר קשקוש בצבעים על
גבי דפים גדולים שכיסו את השולחן כיריעה.

הילד זז בכיסאו בהתרגשות למראה האורחים. "אבא אמא, איש!" הוא
אמר.

אימו נגשה אליו. "איזה יופי ציירת פה!"
 ולרב לוי אמרה: "אני איתו פה כל היום בבית".
 "אני מבין", אמר לוי, "זה בדיוק מה שרציתי להגיד לכם, זהו, זה לא נדרש
 יותר!"

לגדי מגיע יותר! לילד הזה מגיע להיות בחוץ, לראות עולם, להסתובב
 במרחב ולהיות בדיוק כמו כל הילדים האחרים!"
 "איך?" שאל האב. "לאן? איפה? הילד מפגר..."

"הוא ל א מפגר!" קולו של הרב לוי התרומם עד הַרְעָים. הילד התבונן
 בו בסקרנות. "הילדים האלה אינם מפגרים, הם מבינים הכל. יש להם צרכים
 מיוחדים, אנחנו נספק להם את הצרכים הללו, אני אישית אדאג לכל אחד
 מהם, הם יוכלו להיות ילדים ככל הילדים, בקצב שלהם, הם מופלאים בדרכם,
 אסור לנו להתבייש בהם!"

לחלוחית חשודה נצפתה בעיניו של האב.

"ילדים. בעלי. צרכים. מיוחדים". הוא אמר, מעכל את המילים, משנן
 לעצמו, הוא הסתכל בבנו האומלל, שחזר לקשקש בצבעים, תוך כדי שהוא
 מחייך ושמה שיש אנשים בחדר.

"אין. אין ילדים מפגרים", לימד הרב דוב לוי, "יש ילדים שיש להם יותר
 צרכים, ואנחנו יחד, נספק להם את הצרכים האלה".

וכך, הפך הרב דוב לוי לאביהם של כל הילדים בעלי הצרכים המיוחדים,
 וגם של הוריהם... אבל אולי כדאי שנתחיל מההתחלה.

פרק 1

מגיע להם יידישקייט

רוח קפואה עד דוקרת מנשבת ברחוב. גשמים של אמצע טבת ואיתם אותה קרה הייחודית לירושלים.

אף אחד לא מעז לצאת מהבית, חוץ ממנו, מרבי דוב.

זה לא הדבר היחיד שהוא מעז לעשות.

הדרך לבית החולים בעין כרם מטה מטה ומשם למנזר סנט וינסטנט, ארוכה ומפותלת.

המכונית הישנה פלטה עשן במאמץ, משתדלת בכל מאודה להגיע אל היעד, כאילו היא מבינה את חשיבות העניין עבור האנשים היושבים בתוכה ומקווים בכל ליבם שהיא לא תיתקע בירידות התלולות ותשבש הכל.

לכן, היא מתנשפת וממשיכה, מתגברת על המנוע החורק.

בפנים, יושבים שני אנשים שלא נראים קשורים במיוחד, הראשון, גבוה ורחב כתפיים, בעל חזות שקטה ומאופקת, אך מלאת נוכחות, לבושו חסידי מוקפד: מעיל ארוך וכובע שחור עגול ומבריק, שמו ר' דוב לוי.

ליד ההגה, רוכן בריכוז, ר' אריה ברמץ, מנהל מחלקת החינוך של עיריית ירושלים, כיפה שחורה לראשו וכולו אומר פרקטיות וסיבובי הגה מדויקים.

הם לא מדברים הרבה בדרך, מחליפים פה ושם אמירה נימוסית או טכנית, כל אחד מהם מרוכז במחשבותיו.

חולפים על פני הבניינים היפים והישנים של שכונת עין כרם ועוצרים ליד חצר גדולה וריקה, מוקפת גדר.

ניתן לראות שבימים יותר חמימים משהו מטפח שם גינה, אולי הם נותנים לילדים לעשות את זה, קיווה רבי דוב, והם נכנסו למבנה הישן והגדול, מלא הצללים והסודות.

זו פעם ראשונה שיוצא לו לבקר במנזר, כמו לכל יהודי חרדי אחר - זה לא מקום השהייה הרצוי עבורו, אבל הוא חייב.

מרתה, אחת מאחיות המנזר מקבלת את פני הבאים: "אנחנו מוכנים לביקור שלכם. בואו! היכנסו! קר מאוד בחוץ... תרצו אולי משהו חם לשתות?" היא עוצרת לרגע, מסתכלת עליהם בחמלה.

"לא לא, שתינו כבר לפני, תודה רבה לך!" מסרב אריה מסיבות מובנות.

"בטוח? טוב בסדר, אתם תתחממו מההליכה, יש לנו גם תנורים פה, בואו אחריי, הילדים נמצאים בפנים, אערוך לכם סיוור!"

היא לובשת סינר צחור מעומלן מעל שמלה שחורה ארוכה ולראשה שביס לבן, ומסבירה: "אנחנו דואגים לכל הילדים, מאכילים אותם, מטפחים..."

תסתכלו עליהם, כל כך נקיים ומסודרים", היא מתמוגגת בגאווה, ממשיכה לפרט ולהראות, אבל הוא לא מצליח להקשיב.

הילדים הקטנים מתוקים ממש, חלקם בנראות רגילה לגמרי ועל חלקם ניכר שהם שונים.

הם ממשיכים ללכת, המסדרונות הארוכים מלאי תמונות עתיקות וסממנים מובהקים של נצרות, רבי דוב ואריה משפילים את עיניהם, מסרבים לתת לעבודה זרה זו להיכנס לטווח הראייה שלהם, אך היא מקיפה אותם מכל כיוון.

רבי דוב מנסה להתמקד מדי פעם בדברים שלה מבלי לפספס אף ילד במוסד, הוא חולף על פני מספר גדול למדי של ילדים, חלקם תינוקות ממש, שיושבים על שטיח ומתבוננים בצעצועים מרשרשים, יש גם פעוטות, ילדים, ואפילו כאלה שמתקרבים יותר לנערותם.

*

הרבה שדים מסתתרים בתיבת הפנדורה של מנזרים, כך תמיד כולם אומרים, יש שמועות על אוצרות גנובים, על ארכיאולוגיה מוסתרת ועל איגרות נדירות והיסטוריות שמתחבאות במרתפים הטחובים והחשוכים...

הסוד הזה, הוא סוד קצת יותר גלוי אומנם, אבל אף אחד לא מדבר עליו, אף אחד לא רוצה.

אוצרות קטנים וחיים מוחבאים שם, הם זזים ונושמים, מסתכלים ומקשיבים, אלו לא אוצרות שמישהו מבקש לגלות, אלא רק להטמין ולהחביא.

השנה היא שנת תשל"ב (1972).

זאת לא התקופה הטובה ביותר להיות בה ילד מיוחד, בייחוד לא חרדי.

כבר בגיל צעיר מאוד, לפעמים אפילו בלידתם ממש, נשלחים הילדים המיוחדים למנזרים, הם לא מתקבלים בברכה אצל ההורים שלהם, בעצם, הם לא מתקבלים בכלל.

"בלתי אפשרי לטפל בהם", זאת הגישה הפסקנית הרווחת, "הם כל כך..."

מביישים... אל תיקחו אותם הביתה, זה סבל גדול, יש מנזרים שמקבלים אותם ודואגים להם, תורידו את העול הזה מעליכם!"

הלב שלו מתכווץ ומתרחב לסירוגין, כואב לו לראות את זה, את הילדים האלו שקיבלו תנאים ראשוניים לא אפשריים, את התינוקות הקטנטנים ששותים מבקבוק, שאישה רחומה אחרת שאינה אימם מגישה להם, את הילדים שמשוועים לליטוף וליחס שרק משפחה אמיתית יכולה לתת. הוא שמח אבל שיש להם לפחות משהו, שהם לא מושלכים לגמרי ושיש מקום שאוסף אותם.

סנט וינסטנט דה-פול, לשם התנקזו בשנות השבעים כל הילדים בחינוך המיוחד שמשפחותיהם רצו להרחיקם מעימן. בין הקירות עוטי הלובן מצאו ילדים נדחים אלה בית חם, כשהאחיות הנוצריות משמשות להם אב ואם, אח ואחות.

הוא קולט הכל, רבי דוב, את הבדידות של הילדים, ששום נזירה לא תוכל לה, את חוסר המעש שלהם ואת זה שהם כל כך... נוצריים. הוא מתחיל לעבור ילד ילד, מסתכל עליהם באהבה אמיתית.

"זה ג'יקוב", מרתה מקריינת לו על כל ילד את שמו, "הוא בן חמש, הוא ילד עם... תסמונת דאון", היא לוחשת.

זה לא שרבי דוב יכול היה לפספס זאת, העיניים החומות המלוכסנות והאף הקטן הפחוס גילו לו מעל כל ספק את חריגותו של ג'יקוב.

"יש לך פאות ג'יקוב, אתה... אתה יהודי!" הוא מבין. באי אמון הוא מסתכל על הראש המגולח למשעי עם הפאות המסולסלות התחובות מאחורי האוזן.

"בוודאי שהוא יהודי, ההורים שלו מתעקשים שנשאר לו את זה", מצביעה מרתה על הפייע'ס ומביעה מורת רוח לא אופיינית לדמותה, "זה מכביד על הסירוק בבוקר, לדאוג שהן תיראינה כל כך מסולסלות ומדויקות, אבל אתם יודעים", היא מרימה עיניים אל אריה ורבי דוב, "אנחנו משתדלות לתת להורים להרגיש שיש להם איזה חלק בגידול של הילדים, למרות העובדה שלרוב הם בכלל לא רוצים בזה. אנחנו מאמינות שאולי יום אחד הם כן ירצו אותם, את המתוקים הקטנים, אנחנו מאמינות שהם פה בהשאלה, למשמורת שלנו", היא נואמת בלהט.

"סליחה שאני שואל", אומר אריה, "לקחו מפה פעם ילד?"

היא עוצרת ומצמצמת את עיניה במחשבה, "לא, אבל זה בטוח יקרה. נכון? בואו נמשיך, לחדר האוכל".

היא מובילה אותם לעבר חדר גדול עם תקרה גבוהה, ארבעה שולחנות מוארכים ערוכים לסעודה וכיסאות מסביבם, נזירות אחרות הסתובבו בחדר וסידרו דברים אחרונים.

"הם נכנסים עוד מעט לארוחת הערב שלהם", אומרת מרתה, "אנחנו דואגים להם פה לארוחות מזינות ועשירות, את כל אבות המזון אנחנו מכניסים להם, הם מקבלים כל יום בשר או עוף!"

זה באמת חריג, אריה ברמץ מתרשם.

"אתה רואה?" הוא לוחש לרבי דוב. "הם מוזנים היטב".

"מזה בדיוק אני חושש", ממלמל רבי דוב ופונה אל מרתה, "תסלחי לי, האם גם הילדים היהודים, הדתיים, מקבלים את אותו האוכל כמו השאר?"

"כמובן!" היא עונה. "אנחנו לא מפלים אותם על רקע יהדותם!" היא מזדעזעת.

"אני התכוונתי... אין להם אוכל מיוחד משלהם? אוכל כשר?" שואל רבי דוב בתקווה קלושה.

"אני לא מבינה למה אתה מתכוון, אבל תהיה בטוח שאנחנו עושות את הכל כדי שהאוכל הזה יהיה גם טעים למסכנים הקטנים".

רבי דוב נאנח, למקום הזה אין שום קשר ולו קלוש ליהדות, קל וחומר שלא לדת, המקום הזה לא יכול לתת מענה לילד חרדי, לא משנה מה היכולות הקוגניטיביות, הפיזיות והרגשיות שלו.

"הם באים לאכול, תרחצו ידיים כולם, ותגידו את התפילה כולם יחד..." היא מורה לילדים ומפעילה אותם תוך כדי. "כולם לתת ידיים ולברך".

הילדים צייתו, האקט אומנם צורם לרבי דוב, אבל הוא מבין משהו שלא הבינו לפניו:

"תראה, הם עושים את מה שהיא אומרת, הם מקשיבים ומבינים ומצליחים, גם אני יכול לעשות משהו כזה, יש להם תקווה במקום שאני אפתח, לא רק במקומות כאלו".

אריה ברמץ מניד בראשו קלות, הוא סקפטי, אי אפשר להאשים אותו.

הילדים האלו נחשבים ללא למידים, לילדים ללא יכולת ולו הקלושה ביותר, הוא אומנם מלא בהתלהבות, האברך הזה, אבל לא נראה לו שהתלהבות תעזור. מה לעשות, יש מקומות שיד אדם לא תוכל להם, גם לא האדם החדור מטרה ביותר עלי אדמות (שהוא, אריה, די בטוח שמדובר בר' דוב). הוא נעתר לו, לארגן את הביקור הזה ואף בא איתו, משהו ברבי דוב נכנס לו ללב, אבל זה לא אומר שהוא האמין במה שרבי דוב מנסה לעשות, למצוא מוסד חרדי לילדים בעלי מוגבלויות, ילדים עם צרכים מיוחדים' הוא קורא להם, כמה תמימות.

"תשמע דוב, אני מבין את מה שאתה מתכנן, באמת, אני פשוט מנסה להיות אהממ... ריאלי, זה לא ילך, תסתכל סביבך, אלו ילדים שנטשו אותם, היא בעצמה אמרה לנו שאף אחד מעולם לא דרש בשלומם, איזה מין הורה

ישתף איתך פעולה? מי ירצה לשלוח את הילד ולדאוג בכלל למקום כזה? הרעיון שלך יפה, אבל לא כל כך ישים, אני אומר לך את זה בכנות, אני לא רוצה שתתאכזב, תן לילדים להמשיך לחיות ככה. תראה, הם לא סובלים..." הציע אריה מילות ניחומים ריקות משהו.

"בוודאי שהם סובלים, הנשמה שלהם סובלת, הם רחוקים כל כך מכל מה שקשור לרוחניות, למצוות, למסורת שלנו, ולמה? אתה חושב שילד מיוחד שכזה לא יכול ליהנות מהדלקת נרות חנוכה? להבין שאוכלים מצה בפסח, לשמוח ולרקוד עם התורה וליטול את ידיו לפני כל ארוחה? אני מבטיח לך שהוא מסוגל, הם יכולים הכל! אני מאמין בהם, אני רק חייב שתעזור לי לקבל הזדמנות אמיתית, קצה חוט משהו, זה לא יכול להמשיך ככה!" הוא מצביע על ילד עם פאות בלי כיפה, שיושב ואוכל, בוהה בתקרה.

"הם צריכים לקבל יידישקייט, ולהיות סיבה לגאוה, לא מקור לקלון, אתה מבין?"

אריה הבין, הוא באמת הבין, לכן הוא לא סילק את דוב ישר כשהגיע אל משרדו.

הוא נזכר ביום הראשון בו פגש אותו.

כמו משום מקום, הופיע החסיד הצעיר במשרדו ביפו בירושלים.

"שלום, שלום וברכה!" אמר רבי דוב, מסיר את כובעו ומחזיק ביד.

"איך אני יכול לעזור לך, מי אתה?" שאל אריה בענייניות, עבודתו העמוסה לא הותירה לו מקום רב לשיחות חולין עם אנשים צעירים, ומניסיונו - עם שאלות לא חשובות כלל.

"אני צריך מוסד לילדים דתיים, כאלו שיש להם מוגבלויות, ילדים עם צרכים מיוחדים! אתה יכול לעזור לי בזה?" הוא ממש התחנן. "אני אשיג הורים שירצו ואתה תעזור לי? כן?" אריה הרגיש מהר מאוד, שהמילה "לא!" איננה באה בחשבון עם האיש הזה.

"זאת לא פעם ראשונה שאני בא לפה", הוא התיישב בכיסא שמול אריה, "אני בא כמעט כל יום, אני חייב להשיג את האישורים שלכם, אני הולך לשנות הכל, הילדים האלו סוף סוף יוכלו לצאת מהמחבוא שלהם".

יותר מהכל, האש בעיניו שבתה את אריה, הוא החליט שהוא עוזר לו, ויהי מה.

"תבוא אליו מחר, נראה מה אפשר לארגן".

וכך, עברו מחר ועוד מחר, ואריה ברמץ התוודע לעוד ועוד מקרים של ילדים מיוחדים מבית חרדי שזקוקים בבהילות לפתרון, משיחה לשיחה הוא גילה עד כמה רבי דוב הוא היחיד שיכול לעשות משהו עבורם והיחיד שמראה נכונות.

הרב דב לוי עם מר אריה ברמץ מנהל מחלקת החינוך בעיריית ירושלים.

הפגישה במנזר נקבעה, בעיקר כי אריה רצה להוריד את הסיפור הזה מהכתפיים שלו, הוא חשב שאולי המראות הללו ישנו את דעתו של רבי דוב, לא בגלל שהוא אדם רע, חלילה, שלא רוצה בטובתם של הילדים, ממש לא, אריה בהחלט החשיב את עצמו לאדם שאכפת לו והוא עושה למען הזולת כל חייו, אבל זה? נו, זה נראה כמו משהו שיהיה קשה מדי להתחיל.*
 "אתה לא היחיד שנראה ככה", מציינת פתאום מרתה ומעירה את אריה משרעפיו, היא מצביעה על לבושו הכולל של רבי דוב.

"בפעם הראשונה שאחד כמוך נכנס לפה עם חבילה קטנה וצועקת, הוא היה חסר אונים ומיהרנו לקחת ממנו את התינוק, הוא מסר לי אותו כאילו היה משהו רותח, שאפשר לקבל ממנו כווייה, רק אחרי כן, כשהוא כבר יצא, הבנו שזה לא תינוק רגיל, אבל בכל זאת לקחנו אותו אלינו, כולנו יצורים של הא-ל... אחר כך התרגלנו, בכל כמה זמן מגיע מישהו דומה לך, הם לא באים עם הנשים שלהן - כנראה זה קשה מדי עבורן..." היא עוצרת לנשום.

"את מתכוונת, יהודים דתיים כמוני? חרדים?" שואל רבי דוב.

"כן כן! בדיוק כמוך. תרצו גם לראות את החדר שבו אנחנו משכיבים אותם לישון?"

"אני חושב שראינו מספיק, תודה רבה לכן, על כל מה שאתן עושות בשביל הילדים", רבי דוב הפנה את המבט לאריה ברמץ, "ראינו מספיק, נכון? אתה תעזור לי?"

"אני אעזור, בוא נצא לדרך".

